

**ДО
АКРЕДИТАЦИОННИЯ
СЪВЕТ НА НАОА**

ДОКЛАД

**НА ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ ПО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ
ЗА ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ПРОГРАМНА
АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА ПО
„ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГИЯ”**

**ОТ ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.1. МЕДИЦИНА
ВЪВ ВОЕННОМЕДИЦИСКА АКАДЕМИЯ**

Уважаема г-жо Председател на АС на НАОА,

Постоянната комисия по здравеопазване и спорт предоставя на Вашето внимание настоящия доклад за резултатите от извършеното оценяване по процедура за Програмна акредитация на специалност от регулираните професии **„ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГИЯ”** от професионално направление 7.1 Медицина във Военномедицинска академия – София.

Докладът е разработен в съответствие с чл. 78 от ЗВО и съгласно критериалната система за програмна акредитация на ОНС „доктор“ в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование /ESG/ - част 1 /1-10.

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

III. ПРОВЕРКА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ESG) - ЧАСТ 1 (1-10) И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО (ТАБЛИЦА 5), ПРИЕТИ ОТ АС НА НАОА НА 20.10.2016 Г.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

V. ПРОЕКТ НА ПРЕПОРЪКИ ОТ ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

№ по ред	Решения	Номер и дата на протокол / дата на извършено действие
1.	Откриване на процедурата от АС	Протокол №10/08.04.2021 г
2.	Утвърждаване на състав на ЕГ от АС Ръководител: Доц. д-р Андрей Андреев, дм – офталмолог Членове: 1.Проф. д-р Валентин Стоянов, дм – УНГ 2.Доц. д-р Мая Дановска, дм – невролог Наблюдаващ процедурата член от ПКЗС: проф. д-р Снежанка Тишева, дмн	Протокол №7/30.03.2023 г.
3.	Извършено посещение на ЕГ във ВУ	20.04.2023 г.,
4.	Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПК	Протокол №24/27.06.2023 г.
5.	Обсъждане и приемане на доклада на ПК и изпращането му до ВУ за становище	Протокол №25/03.07.2023 г.
6.	След изтичане на срока по чл. 35, ал.2 от ПДНАОА /относно становището на оценяваната институция /ПК предоставя доклада на АС	

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

Дадена е програмна акредитация на докторска програма „Оториноларингология“ от професионално направление 7.1. Медицина във Военномедицинска академия на основание на обща оценка по критериите 8.46 (осем цяло и четиридесет и шест стотни).

При предходната акредитация на докторската програма „Оториноларингология“ е дадена препоръка „да се увеличи броят на хабилитираните лица по специалността „Оториноларингология“.

Със заповед на началника на Военномедицинска академия №1251/07.07.2020 г. е обявен конкурс за доцент по научната специалност „оториноларингология“, като след

финализирането му, считано от 10.11.2020 г. за редовен доцент е назначен доц. д-р Дончо Дончев, д.м.

Препоръката е изпълнена.

В Клиника „Ушно-носно-гърлени болести“ за периода 2015 – 2022 г. са защитени 2 дисертации за ОНС „доктор“ и към момента в заключителна фаза на подготовка е една дисертация за придобиване на научната степен „доктор на медицинските науки“.

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ/ ESG/- ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО (ТАБЛИЦА 5)¹

Въз основа на изводите на Експертната група в доклада се оценява изпълнението/ неизпълнението на всички критерии за програмна акредитация на докторски програми в съответствие на стандартите и насоките за осигуряване качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) – част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО, както следва:

Стандарт 1. Политика за осигуряване на качеството.

Критерий 1.1. Висшето училище или научната организация имат публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на обучението по докторската програма.

По 1.1.1. Клиниката „Ушно-носно-гърлени болести“ (КУНГ) организира обучение по докторската програма в съответствие със своята мисия, цели, задачи и действащото законодателство. **Мотивите** за разработване на докторска програма по „Оториноларингология“ са свързани с бързото развитие през последното десетилетие на това медицинско направление. **Мисията** на катедра „Очни болести, ушни, носни и гърлени болести и орална хирургия“ е да бъде водеща образователна и научна институция с утвърдена идентичност в европейското и световно образователно пространство, ориентирана към осигуряване на висококачествено обучение, провеждане на значими научни изследвания, въвеждане на иновации и модерни технологии за подобряване на здравето на военнослужещите, цивилните служители на МО и гражданското население в партньорство с български и международни учебно-научни заведения.

При изпълнението на своята мисия КУНГ се ръководи от основните си **цели:** осигуряване на стабилна среда за обучение, практика и живот на студентите и докторантите; гарантиране на научен и преподавателски потенциал; възможности за развитие; достъпност и нетърпимост към всякакви форми на дискриминация; уважение на академичните традиции и защита на авторските права. С цел създаване на условия за изпълнение на горепосочените цели са утвърдени правилници, уреждащи на вътрешно ниво академичното развитие, които са съобразени с националното законодателство. Обучението на докторантите по „Оториноларингология“ основно ще се реализира в Катедра „Очни болести, ушни, носни и гърлени болести и орална хирургия“.

¹Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

По 1.1.2 Във Военномедицинска академия съществува цялостна стратегия за качеството на обучение и процеса на неговата реализация. Създадена е и функционира система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав в съответствие с действащото законодателство. Системата от правила е приета на Академичен съвет във ВМА на 10.10.2018 г. и включва сбор от правилници за осигуряване, поддържане, развитие и непрекъснато усъвършенстване на академичния състав. Реализацията се осъществява от комисия за управление и оценка на качеството на учебния процес, подкомисия за качествено обучение на докторанти, отговорник по качеството на Катедрата. Академичният съвет периодично разглежда и анализира данните за академичното развитие, които се огласяват чрез периодично публикуване в сп. „Военна медицина“.

През последните 5 г. вътрешни одити за оценка на качеството на обучение по докторската програма „Оториноларингология“ са извършвани ежегодно.

По 1.1.3. Докторантите и преподавателите прилагат европейските научно-образователни стандарти в своята научна, учебна и методична работа като резултат от проведеното обучение и мотивиращо ръководство, съгласно утвърдените програми, както и вследствие проведени обучения и специализации във водещи в това направление институции у нас и в Европа. Учебните програми се актуализират ежегодно и изцяло покриват изискванията за съответната специалност. Резултатите от научноизследователската дейност се представят на лекции и други научни форуми, в които участват докторантите и студентите, публикуват се в списание „Военна медицина“, други български и чужди издания и така се създават взаимовръзки между научните изследвания и обучението по докторската програма.

По 1.1.4. Прилагат се правилата на етичен кодекс за осигуряване на академично единство, чрез който се гарантират залегналите в ЗВО академични свободи и нетърпимост към всякакви форми на дискриминация. Приети са и са оповестени правила и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство, приети на АС към ВМА на 10.10.2018 г., (Протокол №10). Във ВМА съществува автоматизирана система за плагиатство. Публикациите в списание „Военна медицина“ са рецензирани. Във ВМА е създадена система, гарантираща качеството на научноизследователската дейност и стриктно спазване на етичния кодекс. Научните изследвания върху хора и животни, провеждани във ВМА, подлежат на начална експертна оценка, периодичен контрол от Етичната комисия, която е експертен и консултативен орган, учреден към ВМА със Заповед на Началника на ВМА.

През последните 5 години не са регистрирани случаи на изпитни измами и плагиатство по докторска програма по „Оториноларингология“. Не са документирани процедури за предотвратяване на прояви на дискриминация.

Констатации за изпълнение на критерий 1.1.:

Военномедицинска академия организира обучение по докторската програма „Оториноларингология“ в съответствие със своята мисия, цели и задачи. Обучението по докторската програма се организира и реализира в катедра „Очни болести, ушни, носни и гърлени болести и орална хирургия“ с клинична база Клиниката по Ушно-носно-гърлени болести.

Цялостната дейност за обучение по докторската програма е подчинена на институционалната система за качество, без да се пренебрегва нейната специфика и отговаря на законовите наредби.

ВМА изгражда и прилага политика за осъществяване взаимовръзка между научните изследвания и обучението по докторската програма. Изработени са и се прилагат правила за осигуряване на академично единство, академични свободи и нетърпимост към дискриминация, гарантирани от вътрешни нормативни документи и действащи контролни структури.

Стандарт 2. Разработване и одобряване на програмите.

2.1. Висшето училище или научната организация изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на високо квалифицирани учени, представители на промишлеността и други заинтересовани страни.

При разработване и обновяване на докторските програми се спазват всички изисквания, заложиени в Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА.

В Клиника „Ушно-носно-гърлени болести“ за периода 2015 – 2022 г. са защитени 2 дисертации за ОНС „доктор“ и към момента в заключителна фаза на подготовка е една дисертация за придобиване на научната степен „доктор на медицинските науки“.

По 2.1.1. Обучението на докторантите по УНГ основно се реализира в КУНГБ, която се явява първичното звено по смисъла на ЗРАСРБ (§ 1, т. 6 от Допълнителни разпоредби). Тя се реализира чрез съвременни образователни форми и методи – лекции, курсове, специализации, участие в научни форуми у нас и в чужбина и др. Установена практика е разработените части от дисертацията и нейният окончателен вариант да се обсъждат в научните съвети и заседания на КУНГБ. След изпълнение на даден етап от подготовката на дисертационния труд, докторантите в КУНГБ докладват резултатите пред Катедрения съвет. Текущата дейност на докторанта се контролира от научния ръководител и началника на катедрата и периодично се обсъжда в Катедрения съвет. Веднъж годишно докторантите се атестират, а оценките се обсъждат и приемат от Академичния съвет.

Защитилите докторанти в Клиника „Ушно-носно-гърлени болести“ на ВМА през последните 5 години имат качествата на авторитетни специалисти и преподаватели в своята област, като впоследствие и двамата са придобили научно звание „доцент“ (единият от тях – в същата клиника, вторият – във МБАЛ – Варна към ВМА).

По 2.1.2. Във ВМА има организация и стандарти за разработването, одобрението и прилагането на учебната документация, която периодично се анализира и обновява със задължителното съдействие на докторантите, потребители на кадри и други заинтересовани страни. Разработени са детайлни процедури, уреждащи приема, подготовката и поддържането на необходимата документация при редовна, задочна и самостоятелна форма на докторантура, публикувани на интернет-страницата на ВМА.

В Клиника „Ушно-носно-гърлени болести“ (КУНГБ) широко ще се прилага като форма за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ самостоятелната подготовка. В Отдел „Учебна и научноизследователска дейност“ на ВМА се изготвя „Досие на докторанта“, в което се съдържат всички материали и документи, свързани с неговото зачисляване, подготовка, атестиране и разработване на дисертационния труд. Контролът по изпълнението на учебните планове на докторантите от ВМА се осъществява от научния ръководител, от основното звено, в което е зачислен докторанта и от отдел „УНИД“ на ВМА.

В разработването на докторската програма по „Оториноларингология” е участвал част от академичния състав от Клиника „Ушно-носно-гърлени болести” на ВМА в състав: един професор и един доцент.

По 2.1.3. Изготвената учебна документация се намира на разположение и всеки момент се прилага в личните досиета на докторантите. Тя ежегодно се анализира и обновява със съдействието на научните ръководители и докторантите. Документацията включва конспект за конкурсния изпит по докторската програма, конспект за докторантския изпит по докторската програма, индивидуален учебен план за подготовка на докторант, атестационна карта (за тримесечен период за редовните докторанти и за едногодишен период за всички останали форми на провеждане на докторантурата).

По 2.1.4. Анализът на актуалността на тематиката се прави на базата на сравнителни проучвания по дадената проблематика в национален и световен аспект. Вторият анализ на потенциалните работни места се базира на резултати от проучвания, относно заетостта на специалисти със същата или сходна квалификация (национални проучвания, рейтингова система, разговори с работодатели, потенциални потребители на кадрите, анализ на незаетите работни места и сфери на възможна реализация на специалистите).

По 2.1.5. Академичният състав, провеждащ обучението по „Оториноларингология” е добре осведомен за научните достижения по настоящата специалност в медицинските университети в България и в ЕС. Участието на академичния състав в национални и международни научни форуми ги прави информирани относно съвременните тенденции за развитие на тази специалност, методите за обучение и конкурентната среда, в която се намира докторската програма.

Защитилите докторанти са провеждали курсове за високоспециализирани дейности в България на обучение в друго ВУ в България. Научният екип на КУНГБ участва на всички научни форуми в България с изнасяне на научни данни. През последните 5 години няма докторанти, които са преминали в други организации (МБАЛ Варна е в състава на ВМА).

По 2.1.6. Съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА, в отдел „Учебна и научноизследователска дейност” и в катедрата се съхранява документацията за прием и обучение на докторантите, която периодично се анализира и обновява. Упражнява се контрол върху спазването на изискванията на нормативните документи.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1.:

ВМА има утвърдени процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми. Учебната документация по докторската програма е съобразена със задължителните академични стандарти и вътрешните регламенти на ВМА. Регламентите за процедурите по прием и обучение и условията и реда за придобиване на ОНС „доктор” се оповестяват на сайта на институцията. Създадена е организация за мониторинг на учебната документация и всички етапи на образователния процес.

Стандарт 3. Обучение, преподаване и оценяване, ориентирани към студентите.

Критерий 3.1. Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането на научни изследвания, както и подготовката на дисертационния труд.

В Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във Военномедицинска академия са приети количествени критерии, които следва да се изпълнят от докторантите, за да придобият ОНС „Доктор“. Изискват се минимум пет пълнотекстови публикации, от които четири по темата на дисертационния труд и четири резюмета от участия в научни форуми.

По 3.1.1. Подготовката на докторантите се реализира чрез съвременни образователни форми и методи и при използване научните постижения по докторската програма. Във ВМА е осигурен достъп до най-големите световни и европейски научноизследователски бази данни, лицензирани от Министерството на образованието и науката: ISI Web of Science, Scopus, EBSCO.

По 3.1.2. Докторантите във ВМА се обучават по индивидуален учебен план, изготвен на основание на докторската програма по специалността, уточнен и подписан от научния ръководител и утвърден на заседание на Академичния съвет на ВМА. Създадено е и успешно работи **Училище за докторанти, извършващо обучение относно** теорията и практиката на научните изследвания, научните и изследователските методи, разработването на дисертационен труд, оформянето на публикации, обучение по чужди езици и компютърни умения. Към формите на обучение на докторантите **на катедрено ниво** трябва да се добавят: тематични курсове, семинари, срещи за обсъждане на актуални теми, самостоятелна подготовка за изпити, усвояване на експериментални методи и провеждане на научни разработки. Важно значение в подготовката на докторантите по „Оториноларингология“ има и сътрудничеството с други научни университети и институти: МУ-София, МУ-Пловдив, МУ- Плевен, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Национален център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА), София. За подготовката на докторантите в КУНГБ има установени отношения с водещи специалисти от международни организации като, Българското дружество по оториноларингология, хирургия на глава и шия, Българското ринологично сдружение и др.

По 3.1.3. Индивидуалните учебни планове на докторантите конкретизират отделните етапи при подготовка на дисертационния труд. Изпълнението на индивидуалните учебни планове от докторантите се следи от Научния ръководител и Ръководителя на катедрата. В края на всяко тримесечие от периода на обучението редовните докторанти трябва да представят отчети, в които се описват преминалите етапи от обучението си, научните изследвания, постигнатите резултати през периода. Всяка завършена година от подготовката на докторанта трябва да завърши с годишен отчет за изпълнението на индивидуалния план, обсъден на КС, където се гласува атестационна оценка и приемане насоки за следващите етапи на подготовка.

По 3.1.4. Във ВМА приемът и обучението на докторанти се регламентира от нормативни документи.

По 3.1.5. Предвидена е комисия за разглеждане на жалби от докторанти. *През отчетния период в КУНГБ няма регистрирани случаи на жалби от докторанти.*

Констатации за изпълнение на критерий 3.1.:

Подготовката на докторантите по „Оториноларингология” във ВМА се осъществява със съвременни образователни форми и научни методи по индивидуален план и чрез участие в колективно обучение. Процедурата по контрола върху обучението е регламентирана и се осъществява от научния ръководител чрез обсъждане на отчетите и резултатите от работата на докторантите в обучаващата катедра. Всички елементи от докторантските процедури са отразени в административната документация на ВМА.

Стандарт 4. Прием, развитие, признаване и дипломиране на студентите.

Критерий 4.1. Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на докторантите включително до и след тяхната професионална реализация.

По 4.1.1. Приемът и обучението на докторантите във ВМА е в съответствие със законовите изисквания. ВМА е създала свой Правилник, приет на заседание на Академичен съвет, за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА. Във ВМА функционира отдел „Учебна и научноизследователска дейност”, който има задача да контролира и проследява функционирането на системата и спазването на всички стъпки от приема на докторантите до тяхната професионална реализация и се поддържа електронен регистър база данни за пълен контрол на състоянието на докторантите по докторски програми и други критерии.

В Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА са описани процедурите, които обхващат всички етапи от пътя на докторанта. В него са описани всички стъпки, документи и органи, които следва да съблюдават спазването на описаните дейности. През атестационния период основен документ за подготовката на докторанти е Правилникът за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ВМА и приложенията към него. Всяка промяна в този Правилник по отношение на докторските програми се отчита своевременно в текущите процедури.

По 4.1.2. Във ВМА се прилагат разнообразни форми за включване на студенти и докторанти в изпълнението на научноизследователски проекти и научни прояви: участие в научни колективи на съответни звена, участие в изследователски екипи на външни организации, участие в изследователски проекти, индивидуално разработване на изследователски проект. Осигурена е възможност за публикуване на техни статии в различни печатни научни издания (списания, сборници с научни публикации и др.). Част от западните заглавията (Military Medicine; Medecine et Armees; Revue Internationale des Services de Sante des Forces Armees; Journal of Royal Army Medical Corps, Medical Corps International Forum) се получават единствено в библиотеката на Военномедицинската академия, като същевременно се ползват и от другите сродни библиотеки в страната. Докторантите от Клиника „Ушно-носно-гърлени болести” могат да публикуват най-значимите си достижения в специализираното научно списание „Военна медицина” – ISSN-1312-2746, официално издание на Българското научно дружество по военна медицина и Военномедицинска академия, в научното списание на Балканския военномедицински комитет – Balkan Military Medical Review – ISSN-1107-6275, в специализираните научни списания по Оториноларингология, в специализираното научно списание „Авиационна и морска медицина” – ISSN-1314-5819.

Докторантите по „Оториноларингология” не са участвали в разработването на научноизследователски проекти, както и в национални и международни научни проекти.

Поради факта, че ВМА е на подчинение на Министъра на отбраната, болницата е второстепенен разпоредител на финансови средства, в резултат на което не може да участва в национални и международни проекти.

По 4.1.3. Докторантите във ВМА имат възможност да разработват част от трудовете си в други структури в България и Европа, съгласно сключените 19 договора за сътрудничество между ВМА и други институции. *Относителният дял на участие с научни съобщения в научни форуми на докторантите към общия брой лекари от Клиниката е 12%.*

По 4.1.4. Във ВМА съществуват условия за реализиране на нормативно уредените процедури по приема, обучението и реализацията на докторантите. Във ВМА през 2016 – 2022 г. са защитени 60 броя дисертации от редовни, задочни и на самостоятелна подготовка докторантури, като част от тях продължават академичното си развитие във ВМА (един доцент по оториноларингология).

Брой докторанти в КУНГБ през последните 5 г. – 2 докторанти на самостоятелна форма на обучение.

Брой завършили докторанти в КУНГБ през последните 5 г. – 2 докторанти на самостоятелна форма на обучение.

В Клиниката няма зачислени докторанти на редовна форма на обучение през акредитационния период.

Констатации за изпълнение на критерий 4.1.:

Във ВМА има изградена организация, детайлни процедури и строга административна система за работа с докторантите във всички етапи на тяхната подготовка. Те се включват активно в научноизследователски проекти. Сътрудничеството с научни структури у нас и в чужбина осигурява подобряване на качеството на обучение във ВУ и кариерното развитие на докторантите.

Стандарт 5. Преподавателски състав.

Критерий 5.1. Висшето училище или научната организация има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията.

За периода 2015 – 2022 г. има един професор и двама доценти на основен трудов договор с доказана квалификация по докторската програма „Оториноларингология“, а още двама души са с ОНС „Доктор“, като единият от тях е главен асистент.

По 5.1.1. Във КУНГБ има един професор и двама доценти на основен трудов договор с доказана квалификация по докторската програма „Оториноларингология“ и един главен асистент (нехабилитиран състав) с ОНС „Доктор“. Всички работещи в КУНГБ лекари, имат специалност по Оториноларингология и много от тях са с дългогодишен стаж по специалността. Академичният състав на клиниката поддържа висока активност в експертната и консултантска дейност (членове на комисия за държавен изпит, национални консултанти, участие в експертни групи). Утвърден е официално установен ред за атестиране и самоатестиране на преподавателите, в съответствие със Закона за висшето образование, чл.57 (1), (2) и Правилника за устройството и дейността на ВМА.

По 5.1.2. Един професор и двама доценти от **Клиниката**, проф. Цветков, доц. Златанов и доц. Дончев са регистрирани успешно в регистъра на НАЦИД.

Публикационната активност на преподавателите от КУНГБ за отчетния период на акредитацията е както следва:

- издадени учебници, учебни помагала и монографии – 4 броя:

- в научни издания в България – 96,
- в научни издания в чужбина – 6,
- участия в конгреси и конференции – 54.

По 5.1.3. Членовете на академичния състав на Катедрата са отлични специалисти и утвърдени експерти в съответната област. Те са консултанти и ръководители на специализанти и докторанти (общо 4), рецензенти на научни статии, членове на редакционни колегии на научни списания, експерти и консултанти. В КУНГБ се осъществява научноизследователска дейност, през последните години в КУНГБ са разработвани като научни теми въпроси, свързани с: кохлеарна имплантация, особено при деца; слухово-речева рехабилитация; ендоскопска синус-хирургия.

Констатации за изпълнение на критерий 5.1:

Обучаващото звено разполага с квалифициран академичен състав със специалност и квалификация в областта на докторската програма „Оториноларингология”. Научноизследователската дейност е по актуални теми от клиничната практика.

Стандарт 6. Учебни ресурси и подпомагане на студентите.

Критерий 6.1. Висшето училище или научната организация развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности.

По 6.1.1. Военномедицинската академия притежава отлична материално-техническа и информационна база.

ВМА разполага със зали, които могат да се използват от всички научни направления както следва: 1 компютърна зала с 10 работни места с инсталирани програми за самообучение; конгресна зала (киносалон) с 500 места, оборудвана с голям екран (вкл. мултимедия), озвучителна техника и осигурена техническа възможност за включване на всякаква онагледяваща апаратура – 500 места, аула с 200 места - разполага с голям екран, озвучителна техника и стационарна мултимедия и 10-та зала със 150 места – оборудвана с екран, озвучителна техника, монитори за учебни видеофилми и осигурена техническа възможност за включване на всякаква онагледяваща апаратура; 18 учебни зали с по 25 места и експериментално отделение.

КУНГБ разполага със съвременна медицинска апаратура и много добра материално-техническа база, които изцяло се използват за обучение на докторантите и за научноизследователска работа. Клиниката за ушни, носни и гърлени болести разполага с една собствена учебна зала с 30 работни места. За докторантите е осигурена възможност за работа в кабинет с 2 работни места с компютър и достъп до ИНТЕРНЕТ.

По 6.1.2. В КУНГБ е създадена и се поддържа необходимата материална база, осигуряваща условия за учебна и изследователска дейност на докторантите. ВМА разполага с отделение по експериментална медицина, където могат да се извършват опити, свързани с обучението по докторската програма.

По 6.1.3. ВМА има споделен договор с 32 библиотеки в страната. Библиотеката на Военномедицинска академия със своите над 28 800 библиотечни единици научна и справочна литература предоставя богати възможности за информиране. Тя комплектува книги, периодични издания (списания, годишници, научни трудове и др.), дисертации, научноизследователски разработки и документални източници на информация в областта на медицината. Библиотеката членува в Българския информационен консорциум (БИК). Библиотечните дейности са автоматизирани. Работи се с електронен каталог книги и

електронен каталог читателска картотека по софтуер на СофтЛиб. Докторантите имат свободен достъп до много online научни бази данни на EBSCO Information Services.

По 6.1.4. Докторантите във ВМА имат възможност да публикуват в списание „Военна медицина”, издание на ВМА и Научното дружество по военна медицина, което излиза с 4 книжки годишно и е индексирани в списъците на НАЦИД. Друга възможност за публикуване е списанието Balkan Military Medical Review, издание на Балканския Военномедицински Комитет. Докторантите имат възможност, заедно с водещи специалисти в съответната област да публикуват резултати от научните си разработки в списания, реферирани в западни бази данни.

Разходите по обучението на един редовен докторант за 3 години са приблизително 11 000 лв. (включват се стипендиите за 3 години, разходите по библиотечно-информационни материали, предпечатна обработка и текстообработка на материалите по дисертационния труд и разходите за жури). Финансови средства за статистическа обработка не се планират. Разходите за консумативи, лабораторни изследвания и други, тъй като се свързват с диагностично-лечебния процес в съответната клиника и не се извършват самоцелно (единствено и само за нуждата на съответната докторантура не се изчисляват отделно). Всички разходи за всяка една докторантура се разглеждат в Съвета по отбрана след аргументирано становище на Началника на ВМА.

Констатации за изпълнение на критерий 6.1.:

Материално-техническата база е съвременна и достатъчна. Осигурено е специфично оборудване и информационна база, необходими за обучение на докторантите по „Оториноларингология”. Докторантите имат достъп до съответни научни издания и бази данни. На докторантите се осигурява възможност за публикуване на резултатите от научните изследвания и участие в научни форуми.

Стандарт 7. Управление на информацията.

Критерий 7.1. Висшето училище или научната организация имат изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите.

ВМА има изградена вътрешна информационна система (Форум), в която се публикува актуална информация, свързана с учебния процес на докторанти, специализанти и курсисти. Отделно информацията е публично достъпна и чрез уеб сайта на ВМА (www.vma.bg). Военномедицинска академия разполага и с Лаборатория по информационно осигуряване, която е тясно профилирана за изграждане на автоматизирани информационни системи, базиращи се на съвременна електронноизчислителна техника. Отдел „Учебна и научноизследователска дейност” към ВМА разполага с необходимата техника и се извършва предпечатна подготовка, разпечатване на документи, статии, доклади, постери и научни публикации на академичния състав и другите служители от Военномедицинската академия при участие в наши и международни научни форуми.

По 7.1.1. Във ВМА се събира и анализира информация за дейността на вътрешните структури за разработването и прилагането на политиката за осигуряване на качеството (включително външни заинтересовани страни), осъществяваните процедури за одобряване и обновяване на учебната документация на докторската програма, развитието и успеваемостта на докторантите, удовлетвореността на докторантите от качеството на обучение, учебните ресурси и наличната подкрепа за докторантите и кариерното развитие на завършилите докторанти се извършва с провеждане на редовни анкети сред докторантите и академичния състав. Анкетният лист за провежданите анкети е разгледан и приет от Академичния съвет

на ВМА. Анкетите се провеждат и анализират от катедра „Военна медицина“ и се публикуват в списание „Военна медицина“.

По 7.1.2. Във ВМА периодично се обсъждат и анализират на заседание на Академичния съвет и се огласяват чрез публикуване в списание „Военна медицина“ резултатите, свързани с управлението на качеството на обучение и необходимостта от промяна, ако такава е наложителна.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1.:

Във ВМА има изградена система за управление на информацията, относно качеството на обучение на докторантите. Информацията се разглежда на Академичния съвет и се оповестява публично в сп. „Военна медицина“.

Стандарт 8. Информация за обществеността.

Критерий 8.1. ВУ публикува информация за: приети документи и учебна документация на докторската програма; решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на докторантите и на академичния състав; решения от академични и факултетни съвети; проведени университетски форуми с участието на докторанти.

По 8.1.1. ВМА осигурява процедури и практика за устойчиво публикуване на необходимата информация за възможностите и постиженията при изследванията в областта на докторската програма.

Основно място за публикуване на обществено достъпна информация е сайтът на ВМА, чрез който се дава обществена информацията за обявените, текущите и приключилите процедури за придобиване на ОНС „доктор“. Там е достъпна и актуална информация за наредби, правилници, решения на Общото събрание, решения на Академичния съвет. В панела „Научноизследователска дейност“ – от падащото меню „Конкурси“, докторантите могат да се осведомят за текущите конкурси, а в падащото меню „Процедури“ за предстоящите и защитени дисертации във ВМА.

По 8.1.2. Информация относно възможностите за мобилност на докторантите се получава в Библиотеката на ВМА, където се намират *19-те договора за сътрудничество между ВМА и други лечебни заведения.*

По 8.1.3. На докторантите е дадена възможност при условие, че имат одобрен и включен в програмата на съответното научно мероприятие доклад или постер да го представят на съответното научно мероприятие в страната или чужбина, като разходите за пътни, дневни, квартирни пари и такса участие се поемат от ВМА. Изключително авторитетен форум, в който активно участие с доклади и постери участват докторантите на ВМА е ежегодният конгрес на Балканския военномедицински комитет /БВМК/, създаден по инициатива на Военномедицинска академия с участието на военномедицинските служби на Албания, България, Гърция, Румъния, Сърбия и Турция.

Констатации за изпълнение на критерий 8.1.:

ВМА предоставя публично системна информация за учебната документация и качеството на обучение по докторските програми, постиженията на докторантите, участието им в научни форуми, публикационната активност. Създава условия за участие на докторантите в широки, международни форуми и популяризиране на техните постижения.

Стандарт 9. Текущ мониторинг и периодичен преглед на програмите.

Критерий 9.1. Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на докторските програми, съобразно еволюцията на научните знания, изследвания и технологии.

По 9.1.1. Докторските програми подлежат на постоянен контрол и мониторинг от страна на ръководителя на Катедрата – обучаващо звено и от научния ръководител на докторанта. Те се осъвременяват непрекъснато, според планираните и проведени проучвания, а промените се утвърждават с решения на Катедрения и на Академичния съвети.

Организацията на докторските програми изисква редовни отчети пред Катедрения съвет и Академичния съвет. Това позволява академичният състав на КУНГБ и ръководството на ВМА също да упражняват редовен мониторинг на работата на отделните докторанти и на докторските програми.

По 9.1.2. ВМА осигурява процедури и практики при планирането и изпълнението на дейностите по повишаване на ефективността на докторантските програми.

Констатации за изпълнение на критерий 9.1:

Във ВМА се осъществява редовен мониторинг и осъвременяване на докторските програми, съобразно актуалната научна информация.

Стандарт 10. Циклично външно осигуряване на качеството.

Критерий 10.1. Висшето училище или научната организация осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми.

По 10.1.1. Цикличното външно осигуряване на качеството на докторантурите във ВМА се осъществява от специалисти в медицинските университети в Пловдив, Варна и Стара Загора. Всяка докторска програма е обект на следакредитационно наблюдение и контрол. ВМА ежегодно изготвя график на докторските програми, подлежащи на актуализация и акредитация. Изготвените самооценки по докторските програми се представят на заседание на Академичния съвет. Голяма част от докторските програми са претърпели промяна в резултат на препоръките от външни оценки. Изпълняват се решенията на Академичния съвет за отстраняване слабостите от предходните акредитации.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1.:

Във ВМА е внедрена успешно функционираща система за управление на качеството. Структурите на ВУ, както и Клиниката „Ушно-носно-гърлени болести”, преминават циклично през самооценка и външно оценяване, което поддържа и подобрява качеството на докторските програми.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на направените констатации, ПКЗС предлага на Акредитационния съвет да даде право на Военномедицинска академия – София да провежда обучение по докторската програма „Оториноларингология” от професионално направление 7.1 Медицина.

V. ПРОЕКТ НА ПРЕПОРЪКИ:

1. Да се обявят конкурси за редовни и задочни докторантури.

Срок: постоянен

2. Да се осигури участие в национални и международни проекти.

Срок: постоянен

Председател на ПКЗС:

(Проф. д-р Здравко Каменов, дмн)